

Nadaljevanje s 1. strani

njih: vršili v ozračju pozitivne prisrčnosti.

Iz nevtralnega vira, ki pa se v glavnem naslanja na anglosaške informacije, se doznavajo, da so se poslednjih izključno vojaskih razgovorov udeležile nekatere visoke osebnosti, med njimi tudi trije ruski maršali. In ker je znano, da so Stalinovi maršali samo trije, (četrti, legendarni Blücher, se baje mudil v Vladivostoku), se more sklepati, da je bil pri teh razgovorih navzoč tudi maršal Timošenko in da so imeli posebni Rooseveltovi odposlanci in sedaj tudi Churchill samo srečo spoznati vojaški položaj v pravi luči. Seveda ni izključeno, da je bil »sovjetski Napoleon« precej rezerviran ali pa je podal povsem drugačno sliko, kakršna je v resnici.

Kako so ti razgovori potekali, je seveda težko razumeti, vendar se ne zdi pretirano domneva, da so odlične anglosaške osebe dobile najrazličnejše vtise.

Zanimivo pri vsem je, da so v Washingtonu in New Yorku v zadnjem času precej pesimistični, medtem ko je neki londonski list kar na lepem znanel, da je bilanca prvih sedmih tednov velike nemške ofenzive še precej zadovoljiva, in celo opravičuje mnenje onih, ki od vsega začetka niso dvomili nad sovjetskimi informacijami. Kakor znano, je v začetku Timošenkove ofenzive, ki se je zaključila s porazom pri Harkovu, objavil Kalinin poslanico, v kateri je na nekem mestu trdil, da Nemci sploh ne bodo mogli začeti splošne ofenzive. Kakor ugotavlja vojaški strojni zastopnik samo na južnem bojišču, medtem ko se je moral na ostalih področjih omejiti na obrambo, kar je jasno dokaz, da je v primeri z lanskim letom šibkejši. Da bi dosegel uspehe, je moral Hitler zbrati vse razpoložljive sile na bojišču. Širokem komaj kakih 300 km. Toda prav zato, ker je sovjetski maršal vse to pričakoval, je izvršil svoj veliki umik. Ako bi tega ne bil storil, bi to lanko postalo usodno za sovjetsko vojsko, ki bi mogla biti odrezana in uničena, kar bi potem nemškemu vrhovnemu poveljstvu omogočilo, da bi vse svoje razpoložljive sile vrlo proti Moskvi in Petrogradu. Res je sicer, da je Sovjetska zveza izgubila obsežna ozemlja, izmed katerih so nekatera velikega gospodarskega in strateškega pomena, toda sovražnik ni mogel doseči odločilnih zmag. Važno pa je samo to, da ostanje vojske kolikor mogoče nedotaknjene do dne, ko bodo lahko zavestni začeli ofenzivo.

Zdelo se nam je vredno opozoriti na to utvarno anglosaško prozo, pripominjajo v Berlinu, ne le zato, ker se v njej odražajo vtisi, ki jih je britanski veleposlanik odnesel iz moskovskih razgovorov, temveč tudi zato, ker je mogoče v njej spoznati glavni predmet teh razgovorov. Jasno je, da je bilo v središču vseh razprav tako zvano drugo bojišče, pri čemer je potrebno, da boljševiki za vsako ceno vzdržijo do trenutka, ko naj bi to drugo bojišče postalo dejstvo.

Tedaj bo razbremenitev nemškega pritiska v dveh pogledih učinkovita, ker se bo zmanjšal tudi zaradi bliznaja zime in dežja, snega in mraza. Ni verjetno seveda, ali so ti argumenti Stalina prepričljivi. Bolj verjetno je, da se je samo navidezno zadovoljil z igro v nadi, da bi med tem dosegel vsaj to, kar anglosaška zaveznika lahko pošljeta. Značilni so v tem pogledu komentarji moskovskih listov, ki sicer z vsemi podrobnostmi opisujejo prihod ameriških letalskih sil v Anglijo, pripominjajo pa, da tisoč bombnikov lahko doseže uspehe, ki niso manjši od uspeha izkrcanja na kakšni evropski obali. Upravičeno je torej, da se Stalin začasno zadovolji z nadomestkom drugega bojišča, namreč z letalsko ofenzivo. Dejstvo pa je, da rdeči diktator prav dobro ve, da se sme zanašati samo na lastne oborožene sile in da ne more pričakovati od Anglosasov nikake druge pomoči.

Izmed 38 angleških in ameriških ladij sta samo dve prispeli v Arhangelsk. Druge ladije, katerih prihod je bil napovedan v Perzijski zaliv, so prispele do Sueškega prekopa. To se pravi, da so obiljane vojne potrebščine postale plen bodisi na Severnem ledem morju ali pa so nadomestile praznine 8. britanske armade v Egiptu. Dobre volje je seveda dovolj. To smo videli v zadnjih dneh tudi v Sredozemlju, ko je britanska admiralteta skušala preprečiti ojačanje na Malto. Dve tretjini ladij s prevozi vred sta končali na dnu morja.

Na drugi strani pa je kaj resna stvar zanašati se samo na lastne oborožene sile, kajti teh je vsak dan manj. Nadomestek drugega bojišča pa bi v sedanjem položaju ne pomenil nikakega olajšanja, toda Stalin se bo lahko tolažil ob misli, da bo angleško-ameriško letalstvo poskusilo, česar sicer za nobeno ceno doslej ni doseglo, namreč podminirati moralno nemškega naroda. (Popolo di Trieste).

Madžarska v obrambi

krščanske civilizacije

Budimpešta, 17. avg. s. Na kongresu svetovne zveze Madžarov je madžarski propagandni minister Antal pojasnjal razloge madžarske vojne proti boljševizmu. Dejal je med drugim, da Madžarska ni zgrabila za orožje zaradi kakšnih teritorialnih težnj, temveč iz povesnega moralnih razlogov. Madžarska se je hotela postaviti v obrambo krščanske civilizacije, ki jo je boljševizem kot znanje in sleherne moralne vrednosti ogrožal. Madžarska se bori za novo Evropo, zasnovano na pravih in zdravih načelih pravičnosti. Po zmagovitem miru bo Madžarska obnovila svojo domovino in ji vrnila vse njene pravice. Vlada, je zaključil Antal med navdušenim zbranih udeležencev, vabi vse Madžare, v domovini in izven nje, da sodelujejo z njo za doseg končne zmage in za veliko obnovenno delo, ki ji bo sledilo.

Novi turški poslanik v Sofiji

Ankara, 18. avg. d. Za novega turškega poslanika v Sofiji je bil imenovan dosedanjí načelnik prve sekcije turškega zunanjega ministrstva Kemal Erkin. Dosedanji turški poslanik v Sofiji Berker je bil hkrati imenovan za državnega tajnika v turškem zunanjem ministrstvu. V ankarskih krogih pripominjajo, da je bil v svojem poslu na vodstvu prve sekcije turškega zunanjega ministrstva Kemal Erkin v tesnih stikih z britanskimi krogi v Ankari.

Nov val ogorčenja v Indiji zaradi skrivnostne smrti Gandhijevega tajnika

Rim, 17. avg. s. Prinašajoč razne vesti, ki prihajajo iz Indije, vztraja britanska oficijozna agencija, zavedajoč se globokega vtisa, ki ga je v vsem indijskem svetu napravila nenadna smrt Gandhijevega osebnega tajnika, pri verziji o »slabosti srca« katera žrtev je baje postal. Očitno je to nova metoda britanske propagande, ki hoče s tem razložiti vzroke nekaterih tajnih odstranitvev oseb, ki so angleški vladni posebnostno neprijetne. In ker se britanska oficijozna agencija tako trdovratno ponovno vrača na to vprašanje, so sumi indijskega sveta še bolj upravičeni, saj se Indijci bojijo, da bi ne postali ostali indijski voditelji v zaporu žrtve iste bolezni.

Bangkok, 17. avg. s. Vest o smrti Gandhijevega tajnika Desaija Makadeta ni povzročila silnega vtisa le v Bombaju temveč povsod, kamor je navzlic strogi britanski cenzuri dospela. Znano je, da je bil Desai Makadet do prihoda v zapor odlično zdrav. Zdravnik, njegov prijatelj, je izjavil, da pokojnik nikdar ni trpel zaradi slabosti srca. Najbolj verjetna je domneva, da je bil Desai Makadet zastrupljen. Ta novi zločin je le še podžgal indijsko sovražstvo proti britanskim zatiralcem.

Snoči se je koloni demonstrantov, ki se je prebila skozi obroč črt, posrečilo doseči najlegantnejši del Bombaja, Malabar Hill, kjer prebivajo skoraj izključno samo visoki in bogati angleški funkcionarji. Demon-

stranti so po ulicah vzklikali proti morilecem Desaija Makadeta in metali kamenje v okna palač. Naposled se je policija posrečilo, da jih je z bombami za soljenje pregnala iz okraja. Mnogo ljudi je bilo takoj nato aretiranih. Stražniki so z gumijevkami bili po demonstrantih in mnoge izmed njih ranjene in krvaveče odpeljali v zapor.

Nadaljnji incident se je pripetil v bližini magistrata, ki so ga zastražili oddelki pehote in konjenice. Tudi tu je policija zelo brutalno nastopila proti demonstrantom z gumijevkami. Nekateri policijski agenti in mnogi demonstranti so bili ranjeni. Večja skupina demonstrantov, ki je nosila napis »Ven z Anglije, živele svobodna Indija«, je skušala priti preko mosta, ki spaja otok Salset s kopnim, toda vojsko jo je ustavila. Demonstranti so začeli metati na vojakke kamenje, a tedaj so prispela ojačenja policiji, ki bi bila kmalu poražena. Spopad je bil srdit. Mnogi policijski agenti, ki so se skušali polastiti velikih napisov so bili ranjeni. Šele po prihodu nadaljnjih ojačenj je bilo mogoče razpršiti množico.

Novo demonstracije so bile tudi v Kalkuti, kjer je ogromna množica demonstrantov preplavila mesto. Šef indijskih liberalcev Sahrju je izjavil, da ogorčenja indijskega ljudstva ne bo konec in da se bodo pripetile še hujše stvari, ako bo angleška vlada še nadalje z nasiljem skušala potlačiti indijsko civilno neposlušnost.

Boji pri Salomonskih otokih Ameriški poraz v letalski bitki

Tokio, 18. avg. d. S pristojne vojaške strani javljajo, da je prišlo v nedeljo nad vodovjem okrog Salomonskih otokov, kjer so Američani polizkušali izkrcati svoje čete, do velikih spopadov med japonskim in ameriškim letalstvom. V borbah je sodelovalo na obeh straneh mnogo letal, vendar pa so se uspešno končale za japonsko letalstvo. Sestreljenih je bilo 17 ameriških letal raznih tipov. Japonci so izgubili samo dve letali.

Rim, 17. avg. s. Britanska oficijozna agencija je davi izdala dve značilni poročili o bitki pri Salomonskem otočju, ki se zdita kot strupen odgovor na vesti, objavljene zadnje dni v Ameriki o velikih izgubah angleškega brodarstva v Sredozemlju. Britanska agencija se namreč poslužuje, ko govori o operacijah Američanov, istega tona, ki se ga običajno poslužuje, ko hoče zmanjšati in skriviti poročila o uspehih operacijah sovražnika. Zdi se namreč, kakor da bi hotela angleška agencija povečati Američanom, da so bile, če je res, da je britanska mornarica doživela v Sredozemlju poraz, na drugi strani tudi ameriške sile pri Salomonskem otočju hudo okrnjene, da niso doslej ničesar dosegle in da so nalezle na trdo kost, ki bo zahtevala še mnogo žrtev. Esedilo brzojavk se glasi: »Navzile uradnim vestem ki krožijo v Washingtonu in po katerih so ameriške čete zavzele 5000 kvadratnih milj prostora na Salomonskem otočju, je vendar splošen vtis, da bo bitka za Salomonsko otočje takšna, kakršno si želi javno mnenje. Osebe, ki dobro poznajo pokrajino, smatrajo, da se bo borba zavlekla od otoka do otoka in da se bo usoda otočja čez čas spremenila.« Angleška agencija izraža nato jasne dvome glede verjetnosti »oficijoznih washingtonskih vest« in se zateka k mnenju »dobro obveščenih oseb«, da bi skozi njihova usta izrekle, napovedi o usodi bitke. Ta prva brzojavka je datirana iz New Yorka. V drugi brzojavki pa govori agencija o »strahotnih izgubah ameriške zaveznice«. Nadalje ugotavlja, da so ameriški padalci, ki so se udeležili napada na Salomonsko otočje, utrpeli izgube, ki jih je glede na obseg mogoče označiti za strahotne. Posebni poročilec navaja nato iz poročila nekega posebnega ameriškega poročevalca na nekem oporišču na južnem Pacifiku stavek, ki govori o »občutnih izgubah« in o neizbežnih zmotah, k čemur se dodaja, da se bo usoda bojov nujno menjavala.

Nemška letala nad Anglijo

Berlin, 18. avg. d. V noči na terek so nemška letala ponovno preletela angleško otočje in metala na raznih krajih bombe težkega kalibra na sovražnikove vojaške objekte. Povzročene so bile hude eksplozije in izbruhnilo so veliki požari. Britansko letalstvo je preteklo po preletelo ozemlje ob desnem bregu Rena. Kakor javljajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta, so sovražnikova letala metala eksplozivne in zažigalne bombe, ki so povzročile požare zlasti v stanovanjskih okrajih mesta Osnabrücka.

Berlin, 18. avg. d. Nemško letalstvo je bilo v nedeljo in v noči na ponedeljek zopet zelo delavno nad angleškim otočjem in okoliškim vodovjem. Kakor javljajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta so skupine lahkih nemških bombnikov metale bombe težkih kalibrov na razna mesta v Midlandu. Vsa nemška letala so se neposredovano vrnila na svoja oporišča. Na drugi strani je več posameznih britanskih bombnikov v ponedeljek popoldne skušalo napadati posamezne cilje na obalnem področju zasedenih zapadnih pokrajin. Eno izmed britanskih letal tipa »Stirling« je moralo zasilo pristati tokraj Rokavskega preliva.

Stockholm, 18. avg. d. Nemška letala so v ponedeljek popoldne bombardirala razne cilje v južni in jugozapadni Angliji. O tem je bilo v Londonu objavljeno posebno poročilo, v katerem je rečeno, da je bila v več krajih povzročena gmotna škoda in da je bilo tudi nekaj človeških žrtev.

Zastrupljenje z gobami v Budimpešti

Budimpešta, 17. avg. s. V nekem budimpeštanskem predmestju je bilo 12 oseb prepeljanih v bolnišnico zaradi slabosti, ker so jedle gobe. Izmed njih jih je 9 umrlo, a tudi glede ostalih ni upanja, da bi bili rešeni.

Potres v Limi

Santiago, 16. avg. s. V Limi so zabeležili močan potres v severnem področju iste republike. Kakor se doslej doznavajo, ta potres ni povzročil niti škode, niti žrtev.

Letalski napadi na avstralska mesta

Tokio, 17. avg. s. Japonski letalski oddelki so zopet uspešno bombardirali letalska oporišča v severni Avstraliji. Japonska letala so ponovno zadela vojne naprave v Townsville, Cairns, Wyndhamu, Port Darwinu in Port Hedlandu. V Townsville so bila zažgana skladišča goriva. V morju pri Wyndhamu so japonska letala strmoglavila letala potopila 6000-tonsko prevozno ladjo. Razen tega so japonska letala posebno silovito napadla Port Moresby, pri čemer so bila uničena skladišča trgovske družbe na Novi Gvineji. V okolici mesta je bilo poginolo v zrak skladišče streliva. Popolno obvladanje neba po japonskih letalskih silah v odseku severno od Avstralije, je razvidno najbolj zgovorno iz dejstva, da so japonski letalci srečali pri svojih operacijah v teku večeršnjega dne nekaj sovražnih letal samo v zraku nad Wyndhamom, kjer sta bili sestreljeni dve avstralski lovski letali. Vsa japonska letala so se vrnila na svoje oporišče.

Velik letalski napad na Port Moresby

Sanghaj, 18. avg. d. Japonsko letalstvo je večeraj zjutraj ponovno napadlo Port Moresby na Novi Gvineji. Napad je moral biti zelo hud, ker prvi avstralsko uradno poročilo, da je bil to prvi velenapad od 25. julija dalje, ko je 18 japonskih bombnikov v spremstvu 16 lovskih letal napadlo to važno zavezniško oporišče pred Avstralijo. Avstralsko poročilo še pripominja, da novi napad na Port Moresby dokazuje, da imajo Japonci na razpolago še dovolj letalskih sil, ki niso bile torej v tolikšni meri, kakor se je pričakovalo, angažirane v borbah pri Salomonskih otokih.

Kitajski problem

Tokio, 17. avg. s. Novi šef generalnega štaba japonskega ekspedicijskega zbora na Kitajskem, Masakazu Kavabo, je večeraj popoldne izjavil, da je popolna rešitev kitajskega vprašanja bistvenega pomena za dokončno in popolno zmago v vojni za veliko vzhodno Azijo. General je razen tega opozoril na pomen svoje naloge, da čim bolj podpre kitajsko nacionalno vlado in da se zanimajo za rešitev drugih vprašanj, ki so v zvezi s kitajskim problemom.

Novi turški notranji minister

Ankara, 18. avg. s. Uradno obveščajo, da je bil za notranjega ministra na mesto pokojnega Sakrija Tuzera imenovan Recep Peker. Novi minister je bil že generalni tajnik turške narodne republikanske stranke, notranji minister, minister za narodno obrambo in minister za javna dela. Njegovo imenovanje je bilo predloženo predsedniku republike v odobritev.

Carigrad, 17. avg. s. Smrt notranjega ministra je v vsej državi zbudila globoko obžalovanje. Zadel je ta nesreča Turčijo prav v trenutku, ko čakajo vlado težke naloge tako na notranji kakor na zunanji. Pokojni notranji minister je užival splošno spoštovanje zaradi svoje zglede skromnosti, s katero je vršil svoje posle. Pogreb je bil večeraj popoldne.

Rdeči križ poroča

V Poizvedovalnem uradu za vojne ujetnike, Puharjeva 2/I, naj dvigne pošto iz Srbije:

Ark Josip, Acimović I. Done, Brate Milka, Čadež Avgušt, Golja Marija-uciteljica, Gostinčar Ing Bojan, Krivic Dr. Rudolf, Kneisel I. Kalan Dr. Ernest, Kremžar Marija, Kettner Emilie, Kramer Dr. Leopold, Korenc Rifko, Krumč Lea, Lipovne Leopold, Legat Marija, Likozar Helena, Močnik Danilo, Mežnar Simon, Može Adolf, Medvedović Mina, Mišić Milan, Neubauer Dr. Robert, Nikolić Dragovan, Prodan Dr. I. Pešec Alojz, Porekar Mladen, Pahor Karlo, Popov Boris, Pahor Milka, Polić Zoran, Podgajski Milenka, Ozim Rudolf, Omahan Melanija, Rigler Milena, Roganović Mileva, Suhadobnik Helena, Sušnik Ivan, Suligoj Draga, Šeme Ana, Škuta Euzen, Špan Marija, Turk Neva, Vidmar Dana, Vogl Helena - »Storac«, Zavadlal Franc.

V tajništvo poizvedovalnega urada naj se zavloji: Svoji Mihajloviča Mhajla, Krej Zalka iz Brezovice, Rupnik Jakob, Rudolf Marija, Pengal Vekoslav, fin. podpredsednik, svoji podnarednika Rozmana Franca, Rado Lah, Micka Tramsček, Sever Josip Ivan (Pod gozdom 4), Mihelič Mara, Ilias Janez, Dobriča Jelčić.

Kdor je poizvedoval za Jugom Ivanom, komandirjem orožniške postaje, Rapuš Leopold, Kdor koli ve naslov Ing. Bogiča A. Petroviča, peš. kapetana I. razreda.

GOSPODARSTVO

Pravila Združenja kmetovalcev odobrena

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je odobril pravila Združenja kmetovalcev Ljubljanske pokrajine. Zadevna določba je bila objavljena v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino« z dne 15. avgusta. Pravila vsebujejo v glavnem:

Združenje kmetovalcev Ljubljanske pokrajine vključuje vse kmetovalce, udeležujoče se v tej pokrajini. Včlanjeni kmetovalci se delijo na naslednje skupine in ustrezne sindikate: lastniki in vodje zakupnih podjetij, lastniki in zakupniki, ki neposredno obdelujejo zemljo, lastniki zakupnega sveta, vodje kmetijskih in gozdnih podjetij. Združenje je včlanjeno v pokrajinski zvezi delodajalcev Ljubljanske pokrajine.

Naloga združenja je med drugim: skrb za splošno zaščito včlanjenih strok in pospeševanje tehničnega in gospodarskega razvoja v skladu s splošnimi koristmi pokrajine, preučevanje in reševanje gospodarskih in socialnih vprašanj, zadevajajočih te stroke, začevanje pogajanj kolektivnih delovnih pogojev in sporazumov za ureditev kolektivnih gospodarskih odnosov na osnovi pooblastil, ki mu jih da od primera delodajalcev zveza delodajalcev, sprožanje in podpiranje pobud za pomoč, za strokovno, pravno in narodno vzgojo članov in za izboljšanje gospodarske delovnosti članov, skrb za ustanavljanje strokovnih šol, imenovanje ali predlaganje predstavnikov včlanjenih strok v vse svete, ustanove in organe, za katere je tako zastopstvo določeno, zbiranje in obravnavanje poročil in podatkov o vprašanjih, ki zadevajo delovno področje včlanjenih strok, izpolnjevanje vseh ostalih nalog, ki so naložene z zakoni, pravilniki in odredbami pristojnih oblastev in Zveze delodajalcev.

Člani

Člani združenja so vsi kmetovalci in kmetijski podjetja v pokrajini. Članstvo obvezuje na spoštovanje teh pravil in drugih navodil, izdanih na osnovi pravil. Kdor se želi v pokrajini udeleževati kot kmetovalec, mora vložiti prošnjo za vpis pri združenju, ki jo pošlje Zvezi delodajalcev. Članstvo preneha le hkratu s podjetjem. Člani so dolžni dajati združenju vsa obvestila, poročila in podatke, ki bi jih zahtevalo v okviru svoje pristojnosti ali po nalogu najbližnjih organov. Tako sporočila ostanje zaupna. Člani so dolžni spoštovati kolektivne pogodbe in gospodarske sporazume in obveščati združenje o vseh sporih med njimi in njihovimi uslužbenci. Stiki v prid članstvu z delavskimi združenji se smejo vzdrževati le preko združenja ali zveze.

Sindikati

Člani združenja se uvrstijo v sindikate, ki združujejo člane, izvršujoče isto vrsto delovnosti. Sklepi o ustanovitvi sindikatov spadajo v pristojnost sveta, odobriti pa jih mora zveza. Če ni včlanjeno niti 10 tvrdk, izvršujočih določeno vrsto delovnosti, se ne ustanovi poseben sindikat, temveč se tvrdke združijo v sorodni ali splošni sindikat. V področje sindikatov spada med drugim: skrb za sprejemanje članov, skrb za pogajanja o sklenitvi kolektivnih delovnih pogojev in kolektivnih gospodarskih sporazumov, odločanje o vprašanjih, ki bi jim jih združenje predložilo v pretres, imenovanje predstavnikov sindikatov v organe združenja ali izven in v ustanove, organe in komisije, odpravljanje disciplinskih ukrepov, skrb za zaščito članov in strokovno izobrazbo.

Predsednika sindikata voli skupščina za tri leta. Izvolitev mora po dobljenem mnenju predsednika združenja potrditi predsednik zveze. Predsednik sindikata predseduje skupščini in opravlja odkazane naloge. Skupščino sindikata predstavljajo vsi občinski zaupniki, ki ostanje na svojih mestih tri leta. Občinske zaupnike izvolijo pristojni okrajni poverjeniki po zaslišanju predsednika združenja. Skupščino skliče predsednik sindikata po odobritvi predsednika združenja in po zaslišanju predsednika zveze vsaj enkrat na leto. Vsak udeleženec skupščine ima pravico na en glas. Skupščina med drugim odloča o ukrepih za zaščito zadevne stroke, voli predsednika, odloča o sprejemanju članov in o disciplinskih ukrepih.

Organi združenja

Predsednika določi z izvolitvijo svet, izvolitev pa mora odobriti Visoki komisar. Če Visoki komisar odobri preključ, funkcija preneha. Predsednik ostane na svojem mestu tri leta. Predsednik med drugim vodi in predstavlja združenje, izvršuje sklepe sveta in izvrševalnega odbora, nadzoruje in skrbi za vzdrževanje discipline. Po svojem položaju je predsednik sveta in izvrševalnega odbora. Če je zadrljan, ga nadomešča eden izmed obeh podpredsednikov, ki ju izvoli svet.

Za vsak okraj imenuje predsednik združenja okrajnega poverjenika, ki zastopa predsednika in izvršuje v svojem kraju zadavne dolžnosti.

Svet je sestavljen iz predsednika, dveh podpredsednikov, predsednikov sindikatov, iz okrajnih poverjenikov in dodeljenih članov, ki jih ne sme biti več kot osem in ki jih imenuje predsednik po zaslišanju predsednikov pokrajinskih sindikatov in okrajnih poverjenikov. Okrajni poverjeniki in dodeljeni člani ostanje na svojem mestu tri leta. Svet se sestane enkrat na leto na redno zasedanje, na izredno pa, kadar to smatra za umestno predsednik ali pa zahteva najmanj tretjina članov. Vsak član sveta ima pravico do enega glasu. Za sklepčnost sej je potrebna pri prvem sklicanju prisotnost najmanj polovice članov, pri drugem sklicanju, ki je lahko eno uro po prvem, pa je seja sklepčna ob navzočnosti vsaj četrtine članov. Za veljavnost sklepov je potrebna absolutna večina prisotnih. Ob enakosti glasov odloči pri javnem glasovanju predsednikov glas.

Naloga sveta je zlasti, da izvoli iz svojih vrst člane izvrševalnega odbora, da izvoli vsaka tri leta nadzorni odbor treh članov in dveh namestnikov, da sklepa najpozneje do 30. aprila vsakega leta o poročilih predsednika in izvrševalnega odbora in o zaključnih računih združenja, da oddaja mnenja o vseh zadevah, ki bi jih predložilo v preučitev izvrševalni odbor, da sklepa o spremembah teh pravil, ki jih je predložilo svetu zvezi in pristojnim organom Visokega komisariata v odobritev, da sklepa o poslovnih in gospodarskih poročilih, preden se predlože pristojnim nadrejenim organom v odobritev, da izvoli predsednika in dva podpredsednika združenja. Izvrševalni odbor je sestavljen iz pred-

sednika združenja, obeh podpredsednikov in ne več kot štirih drugih članov. Člani izvrševalnega odbora ostanje na svojih mestih tri leta. Na povabilo predsednika združenja prisostvujejo lahko predsedniki sindikatov, ki niso člani izvrševalnega odbora, ali drugi predstavniki sindikatov sejam izvrševalnega odbora, kadar bi se to smatralo za umestno. Glasovalne pravice nimajo. Izvrševalni odbor sklicuje predsed. vsaj enkrat vsake 3 mesece. Za sklepčnost sej izvrševalnega odbora je potrebna prisotnost najmanj polovice članov poleg predsednika. Vsak član ima pravico do enega glasu. Sklepa se z absolutno večino. V primeru enakosti glasov odloči pri javnem glasovanju predsednikov glas.

Naloga izvrševalnega odbora je med drugim: sklepati najkasneje do 30. septembra vsakega leta o proračunu združenja, odobravati ukrepe, presegajoče okvir redne uprave, sklepati o smernicah za kolektivne pogodbe in sporazume o ureditvi kolektivnih gospodarskih odnosov, izreškati disciplinske ukrepe, predlagati ali imenovati predstavnike združenja pri ustanovah, organih ali komisijah, izdelovati predloge za ustanovitve krajevnih uradov pri poverjenih zvezi, ki jih je predložiti zvezi v odločitev. V nujnih primerih opravlja izvrševalni odbor vse posle sveta. Izvrševalni odbor lahko ustanovi za nekatere posebne panoge proizvodnje tehničnogospodarske odbore z nalogo, da preučujejo posebna vprašanja strokovne delovnosti, za katero so ustanovljeni. Za sklepe o ustanovitvi teh odborov je potrebna odobritev Zveze delodajalcev in Visokega komisariata.

Nadzorni odbor je sestavljen iz treh članov in dveh namestnikov, ki jih imenuje svet za tri leta. Člani nadzornega odbora prisostvujejo sejam sveta izvrševalnega odbora. Naloga nadzornega odbora je nadzorovati, da je delovanje združenja v skladu z določbami zakonov, pravilnikov in oblastvenih odredb, teh pravil in s sklepi sveta. Dalje mora nadzorovati upravno poslovanje združenja, prisostvovati sestavi proračunov in računskih zaključkov in predložiti svetu letno poročilo o poslovanju združenja.

Proračuni in računski zaključki

Izdatki združenja so obvezni in neobvezni. Neobvezne izdatke lahko odredi predsednik z odobritvijo najmanj dveh članov nadzornega odbora, a skupaj ne smejo presegati letno 20% rednih dohodkov združenja. Neobvezni izdatki morajo biti namenjeni le občeokoristnim poslom ali storitvam v korist strok, ki jih zastopa združenje.

Najkasneje do 30. septembra vsakega leta mora izvrševalni odbor združenja hkratu s proračunom sestaviti tudi predloge o prispevkih za naslednje leto, ki se morajo predložiti v odločitev Pokrajinski zvezi delodajalcev in ji ta pošlje v odobritev Visokemu komisariatu.

Disciplinski predpisi

Predsednik sindikata sme izreči ukor članu, ki bi kršil dolžnosti dobrega državljanja, se ne bi pokoraval določilom kolektivnih delovnih pogojev ali bi kakorkoli ne izpolnjeval dolžnosti, ki so mu naložene. Ukor se izreče pisмено. Član ima pravico, da se proti takemu ukrepu pritoži na skupščino sindikata in zahteva od predsednika, da skupščino v ta namen skliče. Skupščina sindikata sme največ za dobo treh mesecev razrešiti izvrševanja od vsakega društvenega delovanja člana, ki bi kršil dolžnosti, katere mu nalagajo državni zakoni in pravilniki, ta pravila in navodila in sklepi sindikata in nadrejenih ustanov, ali ki bi se kljub ukoru ne pokoril njemu morda danim navodilom. Prav tako se smejo začasno razrešiti člani, ki bi ponovno zagrešili kršitve, zaradi katerih jim je bil že izrečen ukor. Članu se morajo obdolžiti pred izrečenim razrešitvijo sporočiti s priporočenim pismom. Če bi bil zoper člana uveden sodni kazenski postopek zaradi dejanja, ki se kaznuje s kaznijo na prostosti, mora predsednik sindikata izreči začasno razrešitev do razglasitve končne sodbe, ako mu je bilo izdano zaporno povelje. Prizadeti ima pravico, da se zoper ukrep o začasni razrešitvi v 15 dneh pritoži na predsednika združenja.

Predsednik sme na predlog skupščine sindikata po zaslišanju izvrševalnega odbora izreči: denarno globo do največ 1000 lir, izključitev člana od uživanja morebitnih ugodnosti, dokončno razrešitev od vsakega društvenega delovanja glede člana: če je ponovno zagrešil dejanje, zaradi katerega je bil že disciplinsko kaznovan ali če so njegova dejanja posebno težka, če je pravomočno obsojen in ima ta sodba za posledico trajno izgubo pravice do upravljanja javnih služb ali zaščitni nadzor, če je zagrešil nečestno dejanje ali drug prekršek, ki dokazuje nezadostno narodno zavest ali nezadosten naveden čut, če izpoveduje načela, ki ga spravljajo v protislovje s splošnimi smernicami vlade. Zadevne obdolžitve se morajo prej sporočiti prizadetemu članu. Prizadeti ima pravico pritožbe na predsednika zvezi in v zadnji stopnji na organe Visokega komisariata.

Izvrševalni odbor združenja sme izreči ukor ali za dobo do največ treh mesecev razrešiti vodje sindikatov, ki ne bi izvrševali poslov z dolžno skrbnostjo ali bi prekršili naložene jim dolžnosti. Prizadeti se zoper ukrep o ukoru, odnosno razrešitvi lahko pritoži na predsednika zvezi in v zadnji stopnji na organe Visokega komisariata.

Zadevne dolžitve se morajo prej podrobno pismeno sporočiti prizadetemu članu. Če bi vodje sindikatov ponovno zagrešili dejanja, zaradi katerih so bili disciplinsko že kaznovani ali bi zagrešili škodljiva in nečestna dejanja, pokazali nedostojnost navedenega čuta ali narodne zavesti, odloči izvrševalni odbor združenja, ali jih je naznaniti predsedniku zvezi, ki ukrene potrebnost.

Spremembe teh pravil lahko predlagajo predsednik, izvrševalni odbor ali tretjina članov sveta združenja. O predlogih za spremembo mora sklepati svet in zadevni sklepi niso veljavni, če niso sprejeti z večino, ki šteje vsaj polovico članov sveta z glasovalno pravico. Tako sklenjene spremembe se morajo predložiti v preučitev svetu Pokrajinske zveze delodajalcev, ki lahko zahteva umestne popravke in nato spremembe pošlje v odobritev Visokemu komisariatu.

Kronika

* **Cenjenim naročnikom »Jutra«** Današnji številki smo priložili polnočnice za vse naše naročnike, ki se nimajo naročnine poravnane za mesec avgust. Prosim Vas, da se jih poslužite in nakazate naročnino čimprej. Ose naročnike, ki so z naročnino zaostali, prosimo, da plačajo zaostanek istočasno z naročnino, ker bomo sicer prisiljeni vsem list ustaviti. — Uprava.

* **Počitnice v Vatikanu.** V Vatikanu so se te dni pričele poletne počitnice, ki bodo trajale do 15. oktobra. V tem času bodo vatikanski uradi poslovali v skrajnem obsegu, papež pa Vatikanu ne bo zapustil. Posamezni kardinali bodo letovali po večini v samostanih in raznih krajih izven Rima. V času počitnic bo papež sprejemal le cerkvene dostojanstvenike in zelo važnih, neodložljivih zadev.

* **Perforirane znamke bodo vzete iz prometa.** Glavno pošto ravnateljstvo je obvestilo občinstvo, da bodo znamke, ki so perforirane v obliki črk ali števk, za ves čas vojne vzete iz prometa. Da bodo interesenti lahko potrošili svoje zaloge, se raba teh znamk dovoljuje še do 30. septembra.

* **Sam si je izkopal grob.** Bivši dunajski nadučitelj Janez Hermann, ki se je uveljavil kot raziskovalec starinskih grobišč, se je ponesrečil pri izkopavanju v bližini Aggsbacha (okrožje Krems). Domneval je, da bo v ondolnih naslagah lovice odkril grobove iz bronaste dobe, zato je začel sloj na raznih mestih odkopavati. V neki taki vdolbini pa se je ilovica vtrla in je raziskovalca pokopala. Sele mrtvega so spravili spet na dan.

* **Jagode, debele kakor jabolka** so po dolgoletnih krizah vzgajali letos danski vrtnarji. Po vsej pravici so prepričani, da so to najdebejše jagode v Evropi, če ne na vsem svetu. Sedem do osem takih sočnih jagod tehta povprečno po pol kilograma. Ker je podnebje severozapadne Nemčije podobno danskemu, bodo že prihodnje pomlad skušali enake jagode vzgajati tudi nemški vrtnarji.

* **Prehrana in kuhanje** zahteva vsak dan več pozornosti in našega gospodinjstva. Dragoceno, najpotrebnejše praktično znanje o prehrani in celo vrsto uporabljivih nasvetov za kuhno najdete v knjižici »Kaj naj zvečer kuham?«, ki vsebuje zlasti za poletni čas primerne recepte za pripravo raznih jedi, enolončnic, zelenjadnih in drugih. Gospodinjstva pripravljamo, da si knjižico nabavijo, dokler traja skromna zaloga. Dobi se v knjižarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Selenburgova ulica 3, za L. 8.50.

* **Učenje italijanskega jezika** je zelo olajšano, ako se poslužite dr. Gradove knjige »Italijanski jezik za Slovence«. Metoda učenja sliči priljubljeni metodi Mertner, kjer ni učenja besed in slovničnih pravil na pamet. S čitanjem zanimivih izveščkov iz dnevnega časopisa in drugih člankov privlačne vsebine si prisvojite potrebni besedni zaklad in prav tako tudi slovnična izrazna sredstva. Mehanično-sugestivna metoda dr. Gradove knjige ima veliko odliko, da čitatelju predstavi res pravi vsakdanji besedni zaklad in način izražanja po neposredni, živi poti. Knjiga se dobi v knjižarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Selenburgova ulica 3. Cena Lst 68.40 za 12 zvezkov.

* **Vrane v borbi za svoj naraščaj.** Še ni dolgo tega, ko smo v »Jutru« pisali o škodi, ki jo povzročajo številni vrani zarod. Te dni se je v sev. Slezviku odpravilo nekaj mladeničev, da pobere mladine iz gnezda in jih prodajo sladokuscem v mestu. Nekaj časa so se držale vrane stran od gnezd, nenadoma pa so planile v veliki jati nad mladine in jih začele neprizanesljivo obdelovati z ostrimi kljuni. Sele ko je deček pomiril na pomoč bližnji gozdar, ki je začel streljati v vrane, se je jata raztepla. Fantje pa so tako hudo zlečani, da so jih morali prepeljati v bolnišnico.

* **Dve nesreči.** Josip Ahčin, 27letni železniški delavec iz Rače, se je ušel v levo nogo. Franja Zgajnarjeva, posestnikova žena z Blok, je padla z voza in si zlomila levo nogo. Oba so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

IZ LJUBLJANE

u— **Opazovanje perseidov in planetov.** Najsi je vsakoletni pojav zvezdnih utrinkov v avgustu še tako zanesljivo napovedan, se vendar gostota ne dá docela natančno prerokovati. Letošnja gostota menda ni bila prevelika, vendar pa je triurno opazovanje v jutru 12. avgusta (od 1. do 4. ure poletnega časa) pokazalo zanimive podrobnosti. Zvezdobje so v tem času našli na področju okrog Persejevega ozvezdja 72 meteorjev. Od tega jih je bilo 57 (torej skoraj 80%) izrazitih perseidov. Presenetljivo velik del teh meteorjev, svetlih kometovih drobec, je razmeroma zelo dolgo svetil po utrinku. To si razlagajo zvezdobje kot »rekombinacijski svetlikanje«, kot hladno luč. Delci, ki drve s hitrostjo 60 km skozi vseмир, drobne zračne sile v višini med 90 in 120 km vzdolž svoje poti. Delci atomov, ki se polagoma spet strnejo, oddajajo energijo v eter, in to je tisto svetlikanje, ki ga opazujemo na padajočimi zvezdami. Dunajski zvezdobje vprašujejo, če so opazovalci še kje drugje videli p. 1. uri ponoči v severni smeri skoraj vertikalno padajočo, izredno počasi se utrinjajočo oranžnobarvno ognjeno kroglo. Lepa peesidska noč, ki jo omenjamo, je nudila posebno zanimive prizore, ko so vzšli trije svetli jutrnji planeti. Pet minut po eni uri se je pokazal obročkani Saturn, poleg ozvezdja Hiad. Ob 3.07 se je pokazal Jupiter desno od dvočkov Kastorja in Poluksa Ob 3.44 pa je vzšla Danica (Venera). Njen sijaj je polagoma naraščal, naka je takorekoč »brez konkurence« zagospodovala na jutrnjem nebu.

u— **Poslednje počaščenje** ga. Jerice Zemljanove. Ko je pokojna ravnateljica gospodinjstva šole »Mladike« ga. Jerice Zemljanova počivala na mrtvaškem odru v kapelici sv. Nikolaja na Žalah, so jo v teklu obeh praznikov in v ponedeljek pred pogrebom obiskovale številne prijateljice, nje ne bivše gojenke, mnogi spostovalci njene uspešnega dela in prav posebno še

njenega lepega značaja. Kapelico so krasili lepi venci in pokojnici v naročje so bili položeni šopki izbranih poletnih rož. V najčistnejši meri je bila blagi pokojnici izkazana hvalestnost, katere v življenju nikoli ni terjala, v ponedeljek popoldne, ko je poromala v svoj ozki večni dom pri Sv. Križu. Uro pred pogrebom so se zbirali pogrebi in pogrebke, predvsem kar najširši zbor njenih v Ljubljani bivajočih bivših gojenk, ki so danes ugledne gospodinjke in družinske matere, mnogo vzgojiteljice in vzgojiteljice in mnogo prijateljice iz družtev. Po molitvi duhovnega spremstva se je v imenu vsega žalnega zbora poslovala od Jerice njena tovarišica in prijateljica ga. Marija Grošljeva. V nežno izbranih pesniških besedah je poveljevala pokojnici in izvabila prisotnim solzé. Pri svojih starih in bratu je našla ga. Jerice Zemljanova počitek, ki ga v življenju ni dosti poznala. Mir ji bodi v ljubljani rodni zemlji!

u— **Čiščenje trotoarjev.** Prijatelj lista nam piše: »Popolnoma se strinjam s članom, ki je pred nekaj dnevi izšel v »Jutru«, da naj bi mestna občina prevzela snazženje trotoarjev od hišnih posestnikov, ki bi to želeli Z notico, ki je nato izšla v »Slovenskem narodu« in v kateri se skuša dokazovati, da bi bilo to neizvedljivo, da bi mestna občina prevzela snazženje trotoarjev, se pa absolutno ne strinjam. Tu se navajajo argumenti, ki nikakor ne drže. Mnogo je v Ljubljani hiš, ki sploh nimajo hišnika. Pa tudi tam, kjer je hišnik, ni vedno mogoče, da bi ta snazžil sneg, ker ima vedno še drugo, glavno službo, od katere živi in ga po navadi ves dan ni doma, ker samo od hišništva ne more živeti. Da bi pa v takem primeru šel hišni gospodar sam snazžil trotoar, bi bilo pa res preveč zahtevano. Koga drugega najeti je pa res nemogoče, ker nikogar ne dobiš, če ga iščeš. — Tudi jaz sem imel priliko, da sem se v Nemčiji v več mestih preipčal, da ima snazženje trotoarjev mestna občina v svoji oskrbi. Tudi tam snazi in je pole-dica in sicer še v večji meri, kakor pa v Ljubljani, pa je vendar vse to izvedljivo. Tudi policijski predpisi so tam enako strogi, če ne še strožji. Zato sem mnenja, da bi bilo umestno, da bi se mestna občina informirala pri mestnih občinah v Nemčiji, kako je to tam in naj bi isti način tudi pri nas izvedla, ker kar je tam mogoče, je tudi pri nas. Mestni občini bomo prav hvalile, če se bo kmalu glede tega na pristojnih mestih informirala in snazženje prevzela v svoj delokrog. Le ta, kdor ima hišo, ve, kakšne skrbi dela snazženje trotoarja hišnemu lastniku. Mestna občina pa se je že tolikokrat izkazala kulantno nasproti hišnim posestnikom, zato tudi v tem primeru upam, ne bo odrekla.

u— **Z jesensko meglo** smo dobili že čez noč spet oblačno vreme. Ponedeljek je bil še priazen dan, kakor oba praznika pred njim. Ob hladnem jutru, ki je beležilo komaj 10° C, se je čez dan ob toplim soncu ogrelo ozračje na 24.6° C. Večer je bil jasen in lep. V torek jutraj pa se je Ljubljana zbudila pod meglo, ki je bila sicer redkejša kakor prejšnja jutra, a je zato dan ostal oblačen, brez sonca. Jutrnja temperatura je bila 11.4° C in se je čez dan le malo dvignila.

u— **Cepitje se sami proti tifusu!** V ponedeljek 17. t. m. je mestni fizikat začel s cepitjem zadumnikov za to obveznih polkicev, prva tako pa cepi tudi vse, ki sami žele biti cepljeni proti tej nevarni nalezljivi bolezni. Tudi število takih, ki so prostovoljno prišli k cepitju, je bilo prvi dan prav zadovoljivo ter bo zato mestni fizikat s tem cepitjem nadaljeval do kraja meseca. Cepilnice lahko zaščitne tablete za-uzijejo kar na mestnem fizikatu, vzamejo jih pa lahko tudi s seboj, da jih po navodilih zdravnika uživajo doma. K cepitju naj bi prišlo več ljudi, da bo Ljubljana s cepitjem čim najbolj varna pred tifusom, če bi jo ta nesreča napadla.

u— **Prigledalci krompirja** dobe za september žilvske nakaznice brez odrezkov s črkami A, B in C, ker bodo ti odrezki od žilvskih nakaznic odrezani.

u— **Vrnjene žilvske nakaznice** naj zapisejo stranke raznašalcem v za to določen prostor na potrdilu prevzema nakaznic, hkrati naj pa navedejo tudi vzrok, zakaj so žilvske nakaznice vrnil, n. pr. zaradi smrti, odpotovanja, izselitve upravičenca itd.

u— **Zivilski trg po dvojnem prazniku** je bil v ponedeljek precej živahen. Zelenjadarice so pripeljale mnogo zelenjave in sočiva, na ponudbo pa je bilo tudi mnogo uvoženega sadja, izredno lepih hrušk in jabolok. Nekaj je bilo naprodaj grozdja in še breskev. Domača jabolka gredo zelo hitro v denar. Dve prodajalki sta prinesli tudi nekaj lisic.

u— **Tečaj za popravne izpite.** V Trgovskem domu so tečaj za popravne izpite, kjer poučujejo strokovnjaki vse predmete trikrat tedensko. Prijavljanje dnevno od 9. do 12. Trgovski dom, pritličje, Gregorčičeva 27.

u— **Matere,** ki iz kateregakoli vzroka svojih dojenčkov ne doje same, temveč so primorane jih popolnoma ali pa vsaj deloma umetno hraniti, naj se z družinsko knjižico zgleda od srede do sobote, torej od 19. do 22. t. m. med 8. in 10. uro na mestnem fizikatu v II. nadstropju Mestnega doma.

u— **Več pozornosti otrokom!** Franc Škoda, 17letni sinček poštnega uslužbenca z Rudnika, se je v igri poškodoval po obrazu. Janez Križnar, 5letni sinček trgovskega zastopnika, je padel po stopnicah in se potokel po glavi. Leopold Kukovica, 13letni sin skladiščnika, je padel in si zlomil desno roko. Vsi trije se lečijo na kirurškem oddelku splošne bolnice.

u— **Štiri nesreče pri delu.** Franja Kocijanova, 54letna delavčeva žena, se je pri sekkanju drv usekala v levo roko. Jakobu Zavcu, 22letnemu trgovskemu slugi, je pri delu padel pod na levo nogo in mu jo poškodoval. Stanku Gartnerju, 37letnemu delavcu, je cirkularka odrezala prste leve roke. Slavoljub Rozman, 20letni ključavničar državnih železnic, se je pri delu urezal s pločevino v levo roko. Prav tako je morala v bolnico tudi 48letna zasebnica Tezreja Kregarjeva, ki je doma v sobi tako nesrečno padla, da si je zlomila levo roko.

Iz Novega mesta

n— **Občinski podporni odbor** je tudi v juliju pokazal veliko delavnost. V tem mesecu je odbor prejel 54 prošenj za podporo, od katerih je bilo 43 ugodno rešenih, 10 je bilo zavrnjenih, ena prošnja pa je bila predana v rešitev okoliškim podpornim odborom, v katerih pristojnost so spadali prosilci. V juliju je odbor razdelil 39 bonov za živila po 100 in 50 lir, v skupni vrednosti 2.890 lir, 10 bonov za obleke. V skupni vrednosti 750 lir, 6 bonov za obuvale v skupni vrednosti 450 lir, 12 denarnih podpor v skupni vrednosti 1510 lir in 5 osebam 192 obrokov jedil v skupni vrednosti 1344 lir. Skupno je odbor podpiral v mesecu juliju 43 revežev, med katere je razdelil podpore v skupnem znesku 6.944 lir. Do 10. avgusta pa je število podpirancev novomeške občinskega podpornega odbora že doseglo število 95 oseb.

n— **Otvoritev knjižnice Dopolavora.** Te dni odpre novomeški občinski Dopolavoro v svojem domu ljudsko knjižnico. Knjige se bodo izposojale vsak ponedeljek in petek od 17.30 do 19.30. Cena izkaznic je za dopolavoriste 2.50 lir, za druge pa 5 lir. Podroben pravilnik o izposojanju knjig je izobesen v knjižnici.

n— **Amortizacija hranilne knjižnice.** Okrožno sodišče v Novem mestu uvaža na prošnjo Marije Lumpretove iz Slatnika postopek za amortizacijo hranilne knjižnice št. 25.492 Mestne hranilnice v Novem mestu, glaseče se na Lumpret Marijo iz Brusnic, z vlogo L. 1.533.05. Sedanjí imetnik te knjižnice naj najkasneje v roku 6 mesecev uveljavi svoje pravice.

Z Gorenjskega

Desetletnica častnega občanstva. V volšperskem okraju so te dni praznovali 10letnico odkar je občina Reichsburg podelila Adolfu Hitlerju častno občanstvo. Zgodilo se je to 30. junija 1932, ko je takratni občinski svet soglasno sklenil: »Gospod Adolf Hitler, vodja NSDAP se zaradi zaslug, ki jih ima za prepoved nemškega naroda, proglasi za častnega občana občine Reichsburg«. K praznovanju desetletnice so se zbrali pristajši iz Lavantinske doline.

Razstava koroške umetnosti je prirejena v renesančnem gradu Porcia v Spitalu Slikarja Arnold Klemenčič in Viljem Götzel razstavlja motive z Osojskega jezera (olje), Friderik Capellari je prispeval akvarele, Kurt Weiss in Oto Berstereiner pripesvata motive iz koroškega ljudstva in pokrajine, slednji še posebno podoba Do-braca, medtem ko prikazuje Ernest Riederer planino Obir. Dve sliki iz Narvika je prispeval Peter Brandstädter, italijanske pokrajine pa razstavlja Jožef Habernig in Roza Ermacola. Pozornost zbujata motiv iz Planice, ki ga je razstavil Herman Poschinger. Razstavili so še nekateri drugi umetniki.

Zbirka sadja in sočiva za zimsko pomoč. Kakor lani, zbirajo tudi letos odpadlo sadje kot prostovoljni prispevek za zimsko pomoč. Seveda se ne sprejme vsakršno sadje, marveč samo takšno, iz katerega je še mogoče napraviti marmelado. Zbirka se je že pričela in bo trajala do 15. oktobra. Sprejema se tudi vsakovrstno sočivo, zlasti kumarice, fižol v stročju, jedilne buče, zelje, pesa, bob in rdeče korenje.

Iz Spodnje Štajerske

O okrožnem dnevu v Slovenski Bistrici prinašajo štajerski dnevniki obširna poročila, v katerih pravijo, da je bil višek okrožnega dneva javno zborovanje v nedeljo, ko se je v Slovenski Bistrici zbralo okrog 4.000 pripadnikov Heimata. Od tega je bilo okrog 1000 uranih funkcionarjev iz vsega mariborskega podeželskega okrožja. Zvezni vodja Franc Steindl je še enkrat razložil probleme Spodnjega Štajerskega.

V Mariboru sta se poročila inž. Hans Mansfeld in gđ. Irena Ivanuška. V šentjakobu v Slovenskih goricah sta se poročila Franc Kosi mlajši in Nada Grmekova, pri poroki so prepevale dunajske mladenke, ki so pomagale pri žetvi. V Rogški Slatini sta se poročila Franc Horvat in Kristina Kobula iz Negove. V Ptujju so se poročili Jožef Šmigovc in Ljudmila Wambergerjeva ter Alojz Meininger in Ana Predikala. Na Teharju sta se poročila Adalbert Mlekuž in Vida Marnova.

Na vzhodni fronti je padel dr. Maks Slawitsch, star 87 let in doma iz Ptuja. Bil je poročnik v poljski diviziji SS. Zapustil je vdovo, tri otroke in širok krog sorodstva v Ptujju, Celovcu in na Dunaju.

Smrtina nesreča kolesarja. Po državni cesti proti Mariboru se je peljal v soboto 16letni krojaški vajenec Jože Rakuša iz Limbuša. Za njim je pridiral avto. Rakuša se ni bil izkušal kolesar. Ko je za njim zatrobil avto, je nesrečni fant izgubil oblast nad krmilom in je padel pod avto. Nekaj minut nato je izdihnil.

Poroke in rojstva. V Rogatu sta se poročila Franc Dolšak in Ana Jeričeva iz Ceroveca, v Braslovčah pa Jože Prisljan in Jožefa Smoletova. Najvišje število rojstev beleži v celjskem okrožju občina Silvica. Od 1. junija do začetka avgusta je bilo v Silvici 25 porodov, 3 poroke in 7 smrtnih primerov. V Braslovčah je bilo pretekli mesec troje porodov, 8 smrti in ena poroka.

Iz Hrvatske

Igralci zagrebškega gledališča za hrvatske ranjence. Državno gledališče v Zagrebu je pretekli četrtek priredilo vesel večer za ranjence domobranske bolnice, ki se nahaja v Šoli pri sv. Duhu.

Polaganje mednarodnega kabla. Pred dnevi smo poročali, da bodo v kratkem pričeli polagati kabele na progi Zagreb—Zidani most—Celje—Maribor. V ta namen je v Zagreb prispelo odpisovalstvo nemške državne pošte, da se s hrvatskimi strokovnjaki pogovori o vsem potrebnem.

Zagrebška mestna elektrarna je ustavila nove priključke. Z ozirom na težko dohavo premoga in na omejeno kapaciteto svojega obrata je zagrebška mestna elektrarna ustavila nove priključke števecov za hišne aparate.

Sarajevska radiopostaja dobi svoje posloje. Vodstvo sarajevske radiopostaje, ki deluje mesec dni, se pritožuje, da dosežani prostori ne ustrezajo namenu. V teku je akcija, da dobi postaja svoje posloje, pa tudi nove stroje, ki bodo izboljšali oddajo.

Vse kravje mleko pod zaporo

Vsaka oddaja mleka čez žično oviro in nakup ali prevzem odslej prepovedani

Ljubljana, 18. avgusta.

V smislu uredbe za oskrbovanje z mlekom za prehrano z dne 22. nov. 1941-XX (Službeni list za Ljubljansko pokrajino z dne 22. novembra 1941/XX, kos 94) je z današnjim dnem postavljena celotna proizvodnja kravjega mleka pod zaporo in na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu glasom že izdanih in objavljenih odlokov v sledečih okoliških občinah: Ježica, Polje, Dobrunje, Rudnik, Brezovica, Log, Šmarje, Dobrova in na enem delu občine Ljubljana, ki leži onstran žične ovire.

Izvrsta je od te zapore v smislu čl. 2 zgoraj citirane uredbe le ona količina mleka, ki je potrebna za prehranjevalne potrebe celokupne družine posameznega proizvajalca in živinorejske potrebe njegovega gospodarstva.

Vsaka oddaja mleka (tudi brezplačna sorodnikom itd.) čez žično oviro in nakup ali prevzem (tudi po katerem koli posredniku) je torej z današnjim dnem prepovedan in kazniv v smislu zgoraj citirane uredbe v denarju do 5000 Lir, v hušjih primerih pa z zaporom do 6 mesecev. Vsa zadevna doslej izdana dovoljenja za prenos mleka čez žično oviro neposredno po proizvajalcih oz. potrošnikih izgubijo veljavnost brez vsake izjeme. Zaradi lažje kontrole se v bodoče taka dovoljenja nikakor in nikomur ne bodo izdajala.

Izpred vojaškega sodišča

Vojaško vojno sodišče vrhovnega povelništva Oboroženih sil v Sloveniji in Dalmaciji, odsek Ljubljana je izrekel naslednjo sodbo v zadevi proti

Lesar Pavil, hčeri Ivana in Ivane Ambrožič, rojeni v Danah 25. X. 1923, bivajoči v Ribnici, nahajajoči se v zaporu.

Obtožena je bila a) zločina po čl. 1. Ducejeve naredb z dne 3. V. 1942, ker je sodelovala v družbi, naperjeni za nasilni prevrat političnega, gospodarskega in družabnega reda v državi, b) zločina po čl. 16. Ducejeve naredb z dne 3. X. 1941, ker je bila članica oboroženega krđela, nastanjenega na področju Ribnice, in mu je dobavljala perilo, obleko in življenjske potrebščine. Ti prestopki so bili ugotovljeni v Ribnici julija meseca 1942-XX.

Iz teh razlogov je sodišče po zavrnitvi vmesnega zahtevka obrambe proglasilo Lesar Pavla za krivo pripisanih ji zločinov in jo je obsodilo v dosmrtno ječo z dodatnimi kaznimi trajne izključitve od opravljanja javnih služb, z zakonitim prekliekom, na objavo sodbe z vsemi drugimi zakonitimi posledicami ter na plačilo stroškov razprave in preiskovalnega zapora.

Sodišče je obenem odredilo, da se pričujoča sodba objavi po enkrat v izveščku v »Piccolu« in v »Jutru«.

Ljubljana, 12. avgusta 1942-XX.

Vojaško vojno sodišče vrhovnega povelništva Oboroženih sil v Sloveniji in Dalmaciji, odsek v Ljubljani, je izrekel naslednjo sodbo v zadevi proti

Princetu Francu, sinu pok. Franca in p. Franciške Znidarske, roj. 26. VI. 1910 v Zapažu, bivajočemu na Selih, občina st. Jernej, nahajajočemu se v zaporu.

Obtožen je a) poskušnega napada zoper življenje pripadnikov Oboroženih sil (čl. 7 Ducejeve naredb z dne 3. X. 1941), ker je v ugotovljenem času med mesecema januarjem in aprilom 1942 z namenom, da poskusi napad zoper življenje pripadnikov Oboroženih sil, deloval v spopadu proti vojakom in je bil ob tej priliki ranjen v roko; b) članstva prevratne družbe (čl. 4. Ducejeve naredb z dne 3. X. 1941), ker je v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah sodeloval v prevratni družbi, ki je imela namen, nasilno prevrtni politični, gospodarski in družabni red v državi;

c) članstva v oboroženem krđelu (čl. 16. Ducejeve naredb z dne 3. X. 1941), ker je v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah sodeloval v oboroženem krđelu, sestavljenem z namenom izvrševanja zločinov proti državi. d) nedovoljene posesti orožja in municije (čl. 2 Ducejeve naredb z dne 24. X. 1941), ker je v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah imel in nosil strelno orožje.

Sodišče je obenem odredilo, da se pričujoča sodba objavi po enkrat v izveščku v »Piccolu« in v »Jutru«.

Ljubljana, 12. avgusta 1942.

Novi predpisi o cerkvenem zvonjenju

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je na temelju čl. 3 Kraljeve odločbe z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in komisarskega odloka z dne 21. aprila 1941-XIX št. 5, s katerim so bila izdana nova določila za znamenje poplaha v primeru sovražnega letalskega napada ter dovoljeno zopetno zvonjenje za cerkveno službo, smatrajoč za potrebno novo ureditve tega zvonjenja odredil naslednje:

Čl. 1. Zvonjenje je v ljubljanski občini praviloma dovoljeno izključno le za versko službo po navodilih cerkvene oblasti. V drugih krajih pokrajine se bo zvonilo razven v namen, omenjen v gornjem členu, tudi za primer sovražnega letalskega napada v znamenje poplaha.

Čl. 2. Zvonjenje v središčih pokrajine kot znamenje poplaha za primer sovražnega letalskega napada bo dovoljeno izključno le na povelje pristojnega vojaškega povelništva.

Čl. 3. Zvonjenje tako v ljubljanski občini kakor v drugih središčih pokrajine je v namene, različne od onih, ki so omenjeni v čl. 1. pričujoče naredb, vezano na pisмено predhodno dovoljenje; za ljubljansko občino izdaja tako dovoljenje Kr. kvestura, za druga središča pokrajine krajevne varnostne oblasti ali pa, kjer teh ni, poveljništva kr. karabinerjev, če pa še ni, poveljništvo najbližje vojaške postaje.

Dovoljenje se lahko izda za nedoločeno dobo s pogojem, da se zvonjenje vrši ob določeni uri. V dovoljenju mora biti pred-

Oni, ki imajo že knjižice za mleko, pa nimajo še vpisane količine mleka za III. četrtletje, to je v 3. koloni na drugi strani knjižice, naj jih predlože Uradu za razdeljevanje mleka, Maistrova ulica 10, najkasneje do 22. avgusta 1942. Kdaj bo mogoče te knjižice dvigniti, bo objavljeno strankam že v pisarni ali v časopisu. Zaradi hitrejšega in enostavnejšega vpisovanja in da ne bo nepotrebnih potov in zamude časa, lahko vse knjižice iz ene hiše prinese samo ena stranka. Le oni, ki imajo že nakazilo za dojenčka, pa nimajo še vpisa za III. četrtletje, naj predložijo knjižice osebo in dobe knjižice takoj popravljene, ker jih pač že zdaj potrebujejo vsak dan. Ponavljamo, da onih, ki imajo že vpis za III. četrtletje, ni treba predlagati knjižic.

Oni, ki so prejeli zdaj mleko še od mlekarice onstran žične ovire in imajo otroka do 1 leta, naj pridejo po knjižice in nakazila za mleko takoj in to osebno in naj prinese s seboj družinsko knjižico. Ostali bodo obveščeni pozneje po časopisu. — Urad za razdeljevanje mleka v Maistrovi ulici 10 bo posloval do nadaljnjega za stranke ves dan od 8. do pol 1. in od 4. do pol 7. V Gosposki ulici št. 12 na odseku za mleko dobe informacije je proizvajalci mleka oz. lastniki krav.

Zapora proizvodnje kravjega mleka v občini Ljubljana onstran žične ovire sledi v kratkem.

brez predpisanega dovoljenja merodajnih oblasti.

Iz teh razlogov in po zavrnitvi vmesnega zahtevka obrambe je proglasilo sodišče Prineteta za krivega zločinov, ki so mu pripisani v točkah b), c) in d) in ga je obsodilo v dosmrtno ječo, na dodatne kazni trajne izključitve od opravljanja javnih služb z zakonitim prekliekom za vso dobo trajanja kazni ter na objavo sodbe z vsemi nadaljnjimi zakonitimi posledicami, kakor tudi na plačilo stroškov razprave in preiskovalnega zapora.

Oprostilo ga je od obtožbe pod točko a) zaradi pomanjkanja dokazov.

Sodišče je obenem odredilo, da se pričujoča sodba po enkrat v izveščku objavi v »Piccolu« in v »Jutru«.

Ljubljana, 12. avgusta 1942-XX.

Vojaško vojno sodišče vrhovnega povelništva Oboroženih sil v Sloveniji in Dalmaciji, odsek Ljubljana, je izrekel naslednjo sodbo v stvari proti

1. Slaparju Francu, sinu Simona in pok. Josipine Korošelj, roj. v Preserju, 13. X. 1902, bivajočemu v Ljubljani in

2. Boltežarju Andreju, sinu pok. Andreja in pok. Marije Mraze, roj. v Ljubljani 19. XII. 1911, istotam bivajočemu. Oba sta v zaporu.

Obtožena sta bila oba skupno: Zločina po čl. 1 Ducejeve naredb z dne 3. V. 1942, ker sta sodelovala v družbi, naperjeni na nasilni prevrat političnega, gospodarskega in družabnega reda v državi. Zločin je bil ugotovljen v Ljubljani 13. VII. 1942.

Razen tega sta obdožena zločina po čl. 16. Ducejeve naredb z dne 3. X. 1941, ker sta bila člana oboroženega krđela, sestavljenega z namenom izvrševanja zločinov, omenjenih v isti naredbi; prvi, ker se je oktobra meseca l. 1941 napotil v gozde pri Iškem Vintgarju, drugi pa maja meseca l. 1942 v gozde pri

KULTURNI PREGLED

Teden hrvatske umetnosti

V dneh 10. do 15. t. m. je bil prirejen v Zagrebu — prvič v sedanjih državah — »svečani teden hrvatske umjetnosti«. Vredna skrbna pripravljenih glasbenih prireditev je bila simbolično združena s proslavo žetve: telesno delo najelemtarnejšega pomena, delo, ki daje narodu kruh, je dobilo poveljevanje in proslavo v domači glasbeni umetnosti. Le-ta pa išče navdahnjenja na rodni zemlji, v zagorskih bregovih, na širokih poljanah Posavine in Slavonije, pod bosenskim gorami in na hercegovačkim kraju, med ljudstvom, ki obdeluje to zemljo in goji v svojih vajah duha domače kulture in narodne umetnosti.

Svečani teden hrvatske umetnosti so začeli v ponedeljek 10. t. m. na Katarininem trgu na Griču s simfoničnim koncertom hrvatskih skladateljev. Koncert je bil prirejen pod milim nebom, v okolju, ki s svojo cerkveno in okoliškim baročnim poslopjem daje takim prireditvam primeren arhitektonski okvir, spominjajoč na solno-grajanske in druge podobne festivale prireditve. Izvajala ga je Zagrebska filharmonija pod taktirko Krešimira Baranovića. Spored je začela Lisinskega overture »Bel-lona«, a čim se prireditelji hoteli ponuditi tradiciji hrvatske glasbene tvor-nosti, v ostalem pa so bile na programu samo sodobne skladbe, spisane s posebnim ozrom na kmetu in na žetev. Zato je raz-umljivo, da so predvsem izvajali Gotov-čeve »Orače«, eno najpomembnejših hrvatskih simfoničnih skladb sploh, veličast- slavo rodni zemlji in onim, ki jo ob- delujejo. Iz cikla Blagoja Berse »Iz moje domovine«, spominjajočega na podobno imenovani močniti ciklus B. Smetane »Má vlast«, so izvajali lirčno mehko skladbo »Sunčana polja«. Velik uspeh je dosegla Zlatka Grgoševića skladba za solo, zbor in orkester »Žetev«, ki opева zagorski žet- veni praznik (spominjamo se pri tem kras- ne literarne slike Ljube Babića-Gjalskega, ki je opisal stari kmetički obred žetevne proslave). Neki kritik vidi v Grgoševici skladbi o žetvenem obredu »zvono lepo- to Matoševoga, Galovičevega in Domjanice- vega pesniškega izraz«. Spored tega kon- certa, ki je vzorno uveličal ciklus glasbenih prireditev, je zaključila simfonična suita iz Baranovičevega »Lectovega srca«.

V torek 11. t. m. je priredila hrvatska pevska zupa »Lisinski« reprezentativni koncert zborovske glasbe. Tudi ta koncert je združil izbrane skladbe, ki poveljujejo človekov odnos do zemlje-rodnice in žet- vno radost hrvatskega kmeta. Imel je velik uspeh. Za nadaljnje prireditve v tem ciklu je poskrbelo Hrvatsko državno gledališče, ki je vzporedno kajkavsko dramo Tita Brezovačkoga »Diogenes«, dva dni pozneje pa »Pir mladoga Derencina«, dramsko delo, v katerem sta združeni Hanibala Lucića »Robinja« in Marina Držića »Tirana«. Z vzporeditvijo kajkavske drame, ki je na- stala v območju Zagreba in Hrv. Zagorja in drame starih piscev iz hrvatskih pri- morskih in otoških krajev so hoteli pouda- riti hrvatsko tradicijo in staro kmetičko-ple- miško-meščansko kulturo. Vmes med tema prireditvama je bil baletni večer Hrvatske- ga državnega gledališča. Ciklus prireditev je zaključila skupina hrvatskih kmetov, ki je prikazala hrvatske ljudske običaje.

Prvi hrvatski glasbeni festival v novi državi je imel torej značaj poveljevanja hrvatskega kmeta in hrvatske kulturne tradicije. Z glasbene strani je pokazal, da se v tvornosti domačih skladateljev vedno bolj opazja vrnitev k tradicionalnemu duhu glasbenega razvoja in k inspiracijskim vrel- cem narodne pesmi in godbe.

V članku »Se pogled v delo naše Drame« je tiskarski skrat pokvaril smisel prvega stavka v zadnjem odstavku. Pravi- lno besedilo: »S temi opazkami ni kaj- pak še zdaleč izčrpana kronika (ne polemika!) umetniških značilnosti v naši Drami«.

Iz italijanske literature. Diego Valeri je izdal knjigo »Guida sentimentale di Vene- zia« — R. Marini je obdelal v posebni knjigi »La scuola di Tolmezzo«. Knjiga obsega poleg študije 78 reprodukcij na po- sebni prilogi. V isti izdaji (založba »Le tre Venezie« v Padovi) so izšle Tiepolove risbe (Disegni del Tiepolo) s študijo G. Vignija in »Le incisioni di Tiziano« v pri- reditvi F. Mauronerja. — Piero Barcellini je posvetil posebno študijo Colloidiem Pinocchio z naslovom »La verità di Pinoc- chio«. V njz razpravlja o tem italijanskem literarnem tipu, ki se lahko primerja dan- Quijotu, Oblomovu i dr. — Roman poljs- ke pisateljice Zofje Kosakove »Križar- ska vojska«, ki ga imamo tudi v sloven- skem prevodu, je pravkar izšel v znani Mondadorijevi zbirki »Omniabus« v eni knjigi z naslovom »La divina avventura«.

Razstavo štajerskih umetnikov, ki je bi- la prirejena v Gradcu, bodo prenesli v

Strassburg, v oktobru pa bodo alžaiški umetniki razstavili svoja dela v Gradcu v znamenju »sodelovanja dveh obmejnih de- želj Rajha«.

Izdaja dramskega dela Frana Galovi- ča. Hrvatski bibliografski zavod v Zagre- bu je izdal kot drugi zvezek nove izdaje zbranih spisov nadarjenega, l. 1914 v voja- ški službi umrlega hrvatskega pesnika Frana Galovića njegovo dramsko tri- logijo »Mors regni« in nekatera nedovrše- na manjša dramska dela. Tisk vidi v Galoviću predhodnika sedanjega pokole- nja in izraževalca njegovih idealov, ter pravi, da je izdaja njegovih spisov aktu- alnejše kakor kdaj prej, posebej se glede na vzgojo hrvatske mladine. Novo izdajo Galovića urejuje prof. Julije Benešić, ki je že l. 1940. izdal pri Binozi dve knjigi Galovičevih pesmi.

Gustav Krklec, eden najznačilnejših hrvatskih lirikov povojne generacije, dol- ga leta sodelavce raznih slovenstvenih r- vij v Beogradu, kjer so izhajale njegove pe- siške knjige, se je po daljšem literar- nem odmoru vrnil v literaturo in se zopet priključil hrvatskemu krogu. Sodeluje v »Hrvatski Reviji«, ki je priobčila v av- gustovem zvezku njegove štiri sonete.

Za najboljšo ljudsko dramo je razpisal hrvatski Državni urad za ljudsko prosveto v Zagrebu nagrado po 20.000, 15.000 in 5000 kun. Drame morajo obravnavati kak- šen ljudski običaj ali pa imeti vzgojno tendenco v smislu ustaških načel.

Naše gledališče

DRAMA

Sreda, 19. avgusta ob 17.30: Vdova Roš- linka. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Cetrtek, 20. avgusta: zaprto

Petek, 21. avgusta: zaprto

Sobota, 22. avgusta: ob 17.30: Poročno da- rilo. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol

Cvetko Golar: Vdova Rošlinka, zabavna zgodba iz našega kmetičkega življenja. Na- slevno vloga igra Polonca Juvanovca, ženi- nina Janeza Ivan Cesar, Manica — Vida Juvanovca, Tončoka — Sancinova, Balanta- ča — Košič, Jerneja — Bratina, Gašparja — Raztresen, Tinčeta — Podgoršek. Re- žija: Fran Lipah. Ponovitev v Drami v sredo 19. t. m. ob 17.30. Cene zelo znižane, od 10 lir navzdol.

Radio Ljubljana

SREDA, 19. AVGUSTA 1942/XX.

7.30: Lahka glasba. 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 12.20: Operetna glasba. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Koncert kitarista Stanka Preka. 13.00: Na- poved časa. — Poročila v italijanski. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Obo- roženih Sil v slovenski. 13.25: Orkester vodi dirigent Segurini. 13.50: Komorna glasba. 14.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 14.15: Koncert atisticke Bogdana Šturma-Stritarjeve in tenorista Ja- neza Lipuškega. 14.45: Poročila v sloven- ski. 15.15: Orkester vodi dirigent Petral- la. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Lahka glasba. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dne- vnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Orkester Cetra vodi dirigent Barziza. 21.15: Orgelski koncert Pavla Rancigaja. Sodeluje violonist Jan Šljaj. 21.45: predavanje v slovenski. 22.00: Koncert vodi dirigent Morelli. 22.45: Po- ročila v italijanski.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

IGRAJO SE ODRASLE

— Otroci, kaj delate tukaj?

— Igramo se. Tonček je trgovec, jaz pa kupujem.

— In ti Jožek, kaj pa ti sedi tukaj ka- kor kup nesreče?

— Jaz sem očka in moram vse plačati.

DOBRO ZNAMENJE

— Silašala sem, da prihajate naravnost iz Zagreba. Bog ve, ali stari milijonar Poš še živi?

— O, prav gotovo.

— Iz česa sklepate to?

— Videla sem, da se njegovi dediči na ulici še med seboj pozdravljajo.

LEPO DARILO

Urednik kmetijskega časopisa je dobil po pošti kotoč. Kajpada je bil darila ve- sel in je rekel ženi:

— Oskubi jo in speci!

Drugi dan je dobil pismo z vrsticami:

— Gospod urednik, tisto kotoč sem vam poslal, da bi mi povedali, kaj je prav za prav bilo: žreti ni hotela, piti tudi ne, še danes ne vemo, zakaj je prav za prav poginila.

SPORT

Rekordi vsake vrste

Mnogo je med njimi takih, ki ne zaslu- žijo tega naziva

Najbolj dragoceni vrhunski uspehi so v sportnem življenju brez dvoma oni, ki jih prinaša vsakdanji spored na terenih. Taki uspehi niso preračunani niti napovedani v naprej, temveč se pojavljajo čisto prilo- žnostno spriko ugodnih zunanjih okoliščin in slučajno izredno dobre forme nastopajoč- ga sportnika.

Druge vrste rekordi so taki, za katerimi se lovijo še bolj kot aktivni sportniki nji- hovi menažerji in prireditelji. Pri rekordih te vrste se rado zgodi, kakor se je na pri- mer primerilo švedom z njihovim Häggom, ki so kar številili njegove rekorde, toda takrat, ko so hoteli zabeležiti rekord št. 5, je nastopila kriza pri Häggu, rekorda ni bilo in temna senca je legla tudi na rekorde št. 1 do 4.

Kjer si v tem pogledu privoščijo še kaj prav posebnega in čisto nesportnega, mo- ramo govoriti o pravih rekordnih neumno- stih, ki so med drugim najbolj priljubljene onstran velike luže. Saj je zelo preprosto, da določi kdo razen običajnih standardnih prg za teke na razne daljave še tisoč drugih možnosti za postavljanje najbolj ne- verjetnih rekordov. Namesto cele ali pol milje se lahko določi proga tudi na tri četr- t milje ali na dve tretjini milje ali na eno in četrtil milje in še tako naprej, potem pa se sestanejo gospodje sodniki, svečano priznajo takšen rekord in mu dajo vsi oficijelno obeležje. Nesmisel je vsak čas lahko povzdigniti v zakon, potem pa utvar- jati rekorde kar na tekočem traku, kar pa je v glavnem prirejeno za one, ki potrebu- jejo tu in tam svojo senzacijo, deloma pa tudi za one, ki jih takšni rekordi silijo, da poskušajo iznajti in doseči še nove, pri čem- er zgubljajo smisel za pravi vrhunski izid, ki ga edinega priznava svet, in onim, o katerem je na dlani, da je bil narejen.

Pravilo v sportu je tako, da rekord dviga stopnjo sporta, ker dokazuje, da je vsaj eden izmed tisocev in tisocev aktivnih pri- stavev te ali one panoge zvesto in pošteno opravil svojo dolžnost in dobil za to naj- lepšo nagrado v obliki najboljšega izida na svetu. Mnogo znoja je moral preliči in marsikatero razočaranje je moral doživeti vsak, preden se je dokopal do te najdele- nejše nagrade v sportu. In vendar je to edina pravila pot do vrhunskega izida, ki daje sportnemu stremljenju pravo vsebino.

Ker smo v gornjih vrsticah že nekajkrat omenili besedico rekord in pri tem omenili tudi take »rekorde«, ki so privlečeni za lase in ustvarjeni za zabavo in kratek čas lju- dem, ki so dobre volje, se bo morda ujemal, še naslednji prispevek s področja rekordov, ki pa nima s sportom prav nobene zveze. Toda bil je vendarle rekord in pravilo, da se še dandanes marsikdo izmed starejših Gradčanov v veseljem spominja onega »re- korda«, ki je bil edinstven v zgodovini gra- dskih kočijazev. Spominje na ta dogodek ob- navlja graška »Tagespost« približno tako- le: Bilo je leta 1912, ko je eden najstarejših graških kočijazev — Albin Turjak so ga klicali in po imenu sodeč niti ni bil doma- čin tamkaj — stavil s svojim sosedom, da bo s svojo vprego prej prispel v Bruck ob Muri kakor prvi vlak. Možakarja sta se do- govorila za stavo celih — 500 goldinarjev. Mnogo se je govorilo o tej visoki vsoti po mestu in daleč naokrog in oba moža sta se na tihem že kesala svoje lahkomišelnosti. Toda, beseda dana... in napočil je usodni dan, Turjak je odpeljal s svojo vprego še nekoliko pozneje kakor prvi vlak, s katerim je moral tekmovali, toda njegovi konjički so dobro spočiti in kakor da bi se zavedali težke gospodarske naloge, neumorno po- birali kilometre tja do Brucka. In tako je Turjak še pred prihodom vlaka po malo manj ko tih urah vožnje stal na glavnem trgu v Brucku. Dobil je stavo 500 goldinar- jev; že v Brucku. Še bolj pa doma so ga sprejele množice radovednežev in sportni- kov.

Turjakovega »rekorda« ni pozneje pose- kal nihče več. Ko sta prišla na cesto avto- mobil in motor, je odzvonilo tudi kočijazem in njihovim »rekdordom«. Zadnji čas se sli- ka na cesti spet spreminja njim v korist in če bo šlo dalje tako, bomo morda kjer koli lahko spet poskusili popraviti enega izmed rekordov vsake vrste, ki pa nima s sportom in njegovimi cilji nič skupnega.

V nekaj vrstah

Nemški državni sportni vodja je za mesec septembra spet odobril zelo bogat spored z udeležbo nemških sportnikov na raznih mednarodnih prireditvah, deloma doma in deloma na tujem. Prihodnji mesec bodo Nemci sodelovali na jadralskih tekmah z Madžarsko na Blatnem jezeru, na strelskih tekmah z Italijo in Madžarsko v Karls-

ruhe, na plavalni prireditvi z Italijo v Ge- novi in amaterski kolesarski dirki v Brat- slavi, na nogometni tekmi s švedsko v Ber- lino, na teniškem turnirju v Zagrebu in Bu- karesti, na boksaškem troboju z Italijo in Madžarsko v Budimpešti, na nogometnem turnirju v Bratislavi ter na prireditvi roko- borcev z Italijani v Nürnbergu.

Mariiborski dnevnik objavlja nekaj po- drobnejših podatkov o razvoju sportnega udeleževanja v raznih obdobjih v Celju. Pri tem omenja na prvem mestu tovarno We- sten, ki je za svoje sodelavce zgradila kras- no sportno napravo, kjer se dan za dnevom nameščenci podjetja udeležujejo raznih sportnih vežb, predvsem v nogometu in ro- kometu. Zelo živahno je dalje sportno ude- leževanje tudi v združbi celjskih poštarjev, ki imajo za svoje vežbe v telovadbi, lahki atletiki in rokometu na razpolago znano igrišče pri »Skalni kleti«. Tudi celjski ti-

skarji so se zadnji čas vneto oprijeli sport- nega udeleževanja pod vodstvom svojih obratov, kar velja tudi za tekstilno tova- rno Metko. Kakor igrišče pri Skalni kleti je tudi ono na Glaziji zmerom polno razigrane sportne mladine, ki ji odgovorni voditelji posvečajo največjo pozornost.

V New Londonu je postavil Havaček No- kama v prostem plavanju na eno miljo nov svetovni rekord s časom 20:29, ki je za 28,8 sekunde boljši od starega rekorda, ki ga je branil znani American Medica.

ZLATI ANGEL

— Zakaj pa stanejo gospodična Mrako- va vedno v hotelu »Zlati angel«?

— Ona že ve zakaj. Strašno ji namreč dobro de, kadar prejme pismo z naslovom: »Gospodična Lenčka Mrakova, Zlati an- gel!«...

MALI OGLASI

Službo dobi

Beseda L. 0,60, taksa 0,60 za dajanje naslova ali za sifro L. 3.—

Služkinjo

ki zna samostojno ku- hati, pridno in pošteno, staro od 25 do 30 let, sprejme naslova ali za sifro L. 3.—

Frizerko

in frizerko valenko — sprejem za takoj ali s 1. septembrom. — Salon »Vena«, Gradišče 4. 10926-1

Postrežnico

za dopolnilne ure sprej- mem takoj. Vprašati: Podmlišakova 11. 10927-1

Gospodarskega delavca

sprejme Sušnik, železnika, Ljubljana, Zaloška. 10934-1

Službe išče

Beseda L. 0,60, taksa 0,60 za dajanje naslova ali za sifro L. 3.—

Kuharica

čista in varčna, ki razu- me italijansko, želi me- sta k boljši družini. Po- nudi se pod »Cista« in »Cna« na ogl. odd. Jutra. 10918-2

Postrežnica

mlada, želi službo. Po- nudi se pod »Postenost« na ogl. odd. Jutra. 10937-2

Pouk

Beseda L. 0,60, taksa 0,60 za dajanje naslova ali za sifro L. 3.—

Klavirsko harmonika

in klavir postaja grega po hiri in opesni metodi. — Pride tudi na dom Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 10937-2

Prodaj

Beseda L. 0,60, taksa 0,60 za dajanje naslova ali za sifro L. 3.—

Brizgalne

vstavljuje, za niso za- ščit, dobite pri Ileriči. Cesta 29. okt. 13. 10700-6

Heraklitne plošče

ima na zalogi Jos. R. Puh, Ljubljana, Gradiška ulica 22. telefon 25-13. 115-6

Prodaj

kompletno posteljo. Na- slov v vseh posl. Jutra. 10979-6

Prodaj

dve leseni poizoeni kar- nisi. Naslov v vseh posl. Jutra. 10936-6

Hladine omare

za vsako gospodinjstvo, vsebine 60 litrov, poceni naprodaj. B. Zilič, Go- sposvetska c. 4. 10930-6

Kupim

Beseda L. 0,60, taksa 0,60 za dajanje naslova ali za sifro L. 3.—

Medicinske steklenice

parfemske, vinske, šam- panjske in druge plača najboljšo »Metalia«, Go- sposvetska 16. 10921-7

Pohištvo

Beseda L. 0,60, taksa 0,60 za dajanje naslova ali za sifro L. 3.—

Spalnico

orehova imitacija, malo rabljeno, na novo lakir- ano, proda za polovico- no ceno: Pohištvo Glu- hak, Florjanska 19. 10917-12

Elegantno spalnico

iz orehove korenine in drugo pohištvo proda pod ceno Pohištvo Glu- hak, Florjanska 19. 10916-12

Spalnica

(možna uporaba same- sobe) iz trdega lesa, na- prodaj za Lir 3300. Šu- sterič, mehanična delav- nica, Tyrševa 13 (Figovec- levo dvorišče). 10942-12

Lokali

Beseda L. 0,60, taksa 0,60 za dajanje naslova ali za sifro L. 3.—

Trgovski lokal

center Ljubljane, pripr- ven za vsako trgovino ali voh, oddam. Naslov v vseh posl. Jutra. 10929-19

Za Bežigradom

iščem lokal ali dvoriš- čni prostor, eventuelno tudi pritično stanova- nje. Ponudbe z navedbo cene na ogl. odd. Jutra pod »Suho«. 10941-19

Posest

Beseda L. 0,60, taksa 0,60 za dajanje naslova ali za sifro L. 3.—

Lepo parcelo

po zelo nizki ceni pro- dam. — Ponudbe pod »50.000« na ogl. oddelk Jutra. 10935-20

Primerno poslojpe

večjega obsega, za tek- stilno industrijo, v Ljubljani ali predmestju — kupimo. Samo resni prodajalci naj se oglaši- jo pri RUDOLF ZORE, Ljubljana, Gledališka ul. št. 12. 10933-20

Prodaj

večjo, krasno stavbo- parcelo v bližini Trzake- ceste, oddaljeno 3 minu- te od tramvaja, po zelo ugodni ceni, nadalje 6- stanovanjsko hišo v Vi- ški, novo zidano pred- vojno. Informacije v re- alitetni pisarni Kunaver Ludvik, Miklošičeva ce- sta 34. 10944-20

SAPOFOL

La saponetta sintetica in fogli Sintetico molo v listi- jih.

Saponi liquidi — Detersivi Tekoča mila — Šampon Sciacqui liquidi ed in polvere tekoči in v prahu — Sinte- tici parafin — Placidivo mento anticipo

G I O R E S — Corso 28 Ottobre 31. — MILANO.

H. de Vere Stapoole:

OTOK BISEROV

Roman

Bila je Polinežanka: ljubko dekle, skoraj še otrok, z medenorjavo poltjo, ogrlico iz drobnih ročic biserovok vrhu prepasane halje, ki ji je pokrivala telo, in škrlatnorednim cvetjem v črnih laseh. Bil je utrgan s hibiska, ki je v obilju rasel po vseh gozdičih na otoku.

»To je Izabela.« je rekel bradati mož; »Kanačka je, in imenuje se tako po kraju, od koder je doma. Izabela leži v Salomonovem otočju. Jaz sem Van Houten, trgovec in solastnik »Tonge«. Svoje, je dodal in pokazal na razbitino. »Pred mesecem dni jo je vrgel vihar na breg; ravno mesec dni je, kar sva tu; razen mene pa Izabele so vsi utonili. Rešil sem nekaj tovara, živil v konzervah in podobnih reči... Kako je vaše ime?«

»Floyd.«

»Nu, v teh krajih ni važno, kako se človek piše.«

Sedel je zraven očketa na pesek, in Floyd je storil takisto. Nato je vzel Van Houten pipo, si jo natlačil in začel kaditi. Govoril je venomer.

»Postavila sva si tale štorček. Izabela spi rajši pod milim nebom. Kanačka, kaj hočete. Med nji- mi in med življami skoraj ni razločka, razen kar se tiče polja. Nu, povejte mi kaj o sebi; kako pra- vite, da je bilo ime jadrnici, ki je zgorela?«

Floyd je povedal vso zgodbo; Van Houten je je poslušal, vmes pa kadil in ga od časa do časa prekinil s kakim vprašanjem.

»Zame je kar dobro, da ste prišli semkaj,« je rekel, ko je ta končal. »Zdaj imamo vaš čoln, in čoln je preteto koristna reč. Lahko bomo veslali na ono stano lagune, kajti peš ni mogoče priti dalj kakor do onele skupine kokosovih palm. Od tam naprej imate več ko četrtil milje samih zdro- benih koravd, ki reežjo kakor britve.«

»Kakšen je bil vaš tovor?« je vprašal Floyd.

»Kotenina, živila v konzervah in blago za zame- no; imeli smo misionarja... ki ga je val odnesel s palube... in nekaj kanaških potnikov pod nje- govim vodstvom; Izabela je bila iz tiste družine. Angleški zna. Kaj ne, Izabela?«

»Da,« je odgovorilo dekle.

To je bila njena prva beseda, in Floyd je opa- zil mehko bo nienega glasu.

»Strahovit vihar je bil,« je nadaljeval Van Houten. »Kako sem se rešil, ne vem; bržkone mi je pomagala Previdnost, kakor Izabeli.«

Floyd je ta čas opazoval svojega novega tova- riša. Bil je mož košate postave in drznege, morda nekoliko trdega, od solnca in vetra zagorelega obraza; kljub svojemu holandskemu imenu je do- bro govoril angleški; časih je bilo čutiti lahen ameriški prizvok. Floyd se je zelo simpatičen.

»Pojdiva,« je rekel Van Houten in vstal, »sto- piva si ogledat to staro škatio; precej takega je še na nji, kar je vredno spraviti na varno. Ko bi bil imel škripec pa čoln in kakšno ladjo, da bi

blago odpeljala, bi bil rešil že vse. Saj res, kaj ste pa vi pripeljali v svojem čolnu?«

»Prepečenec, konzerve in pločevinasto škatio, v kateri so ladijski papirji in nekaj denarja... ne Bog si ga vedi koliko.«

»Denarja, pravite? Koliko ga je?«

Floyd mu je povedal.

»Kaj pomaga,« je rekel Van Houten, »ko nam denar tu nič ne koristi. Škodi pa tudi ne, saj ne vemo ne ure ne dneva, kdaj se nam odpre pot, da pridemo odtod.«

Krenil je proti razbitini, Floyd in Izabela pa za njim. Otok je imel štiri različno vidne pasove, na katerih je raslo zelen